

REMISSVAR

2019-01-24
Dnr BO 2018-0984

Socialdepartementet
103 33 Stockholm

Promemorian Behörighet för anställda före den 1 juli 2014 att utföra vissa uppgifter inom socialtjänstens barn- och ungdomsvård – förslag till förlängning av övergångsbestämmelse i socialtjänstlagen

(dnr S2018/05720/FST)

Inledning

År 2014 infördes en bestämmelse om behörighet i socialtjänstlagen (SoL) som innebär att socialnämnden ska använda handläggare som har socionomexamen eller motsvarande för att utföra vissa uppgifter inom socialtjänsten som rör barn och unga. Nuvarande övergångsbestämmelse innebär att en handläggare som anställdes före den 1 juli 2014 för att utföra sådana uppgifter, ska anses behörig att göra det till och med den 30 juni 2019. I denna promemoria föreslås att övergångsbestämmelsen förlängs till och med den 30 juni 2022.

Barnombudsmannen yttrar sig över promemorian med utgångspunkt i vårt uppdrag att företräda barns och ungas rättigheter utifrån FN:s konvention om barnets rättigheter (barnkonventionen).

Ändring av övergångsbestämmelsen för behörighet inom socialtjänstens barn- och ungdomsvård

Barnombudsmannen avstyrker förslaget om förlängd övergångsbestämmelse. Barnombudsmannen anser att sänkta behörighetskrav riskerar gå ut över både rättssäkerheten och kvaliteten i den sociala barn- och ungdomsvården. Vi anser vidare att förslaget kan bidra till regionala skillnader.

Barnombudsmannen saknar i promemorian ett resonemang om barns rättigheter och barnkonventionen, särskilt då barnkonventionen kommer att bli svensk lag år 2020.

Enligt artikel 12 och artikel 3 i barnkonventionens ska i alla beslut som rör barn, barnets åsikter i första hand beaktas utifrån vad som bedöms vara barnets bästa. Enligt artikel 18 ska samhället vidta lämpliga åtgärder för att bistå föräldrar som brister i sitt vårdnadsansvar för att säkerställa att barnet får sina rättigheter och behov tillgodosedda. Enligt artikel 20 har ett barn som tillfälligt eller varaktigt berövats sin familjemiljö eller som för sitt eget bästa inte kan tillåtas stanna kvar i denna miljö rätt till särskilt skydd och bistånd från staten.

Arbetet inom den sociala barn- och ungdomsvården handlar många gånger om att fatta svåra och mycket ingripande beslut i barns och ungas liv. Den lagstiftning som rör barn och ungdomar i den sociala barnvården utgörs i huvudsak av ramlagar. Lagarna, forskning och teorier ger vägledning för handläggarna av barnvårdsutredningar men mycket överlämnas till den enskilde handläggaren att ta ställning till. Det är därför viktigt att den personal som ansvarar för myndighetsutövning har rätt kompetens och kunnande. Hög kompetens bland personalen ger förutsättningar för god kvalitet inom den sociala barn- och ungdomsvården.

Barnombudsmannen anser att förslaget, om förlängd övergångsbestämmelse gällande behörighet, också kan bidra till regionala skillnader gällande kompetens hos handläggare. Enligt barnkonventionens artikel 2 har varje barn rätt att få sina grundläggande rättigheter tillgodosedda på ett likvärdigt sätt. FN:s kommitté för barnets rättigheter lyfter i sina rekommendationer till Sverige att man är oroad över att barns tillgång till stöd och tjänster i kommuner och regioner inte är likvärdig över landet.¹

Barnombudsmannen är positiv till införandet av krav på behörighet för utförande av uppgifter inom socialtjänsten som rör barn och unga som trädde ikraft år 2014. Barnombudsmannen anser att socionomexamen eller annan relevant utbildning på minst grundnivå i högskola ska krävas för arbetsuppgifter inom den sociala barn- och ungdomsvården, som innebär att utreda och bedöma ett barns behov av stöd och skydd, samt att följa upp insatserna för barnet och barnets situation. Barnombudsmannen menar att arbetet med barn och unga som far illa eller riskerar att fara illa är ett av socialtjänstens mest kvalificerade uppdrag. På längre sikt anser vi även att en specialistkompetens om minst ett år bör krävas för uppgifterna.

Föredragande i ärendet har varit juristerna Li Melander och Amanda Bertilsdotter Nilsson.

Elisabeth Dahlin
barnombudsman

¹ FN:s barnrättskommitté. Sammanfattande slutsatser och rekommendationer avseende Sveriges femte periodiska rapport, 2015, punkt 11.